

KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERFORMANSI İLE KAZANÇ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE SUSTAINABILITY PERFORMANCE AND EARNINGS QUALITY

Neriman YALÇIN*

Öz

Bu çalışma, BİST Sürdürülebilirlik endeksinde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik performansının bir bütün olarak ve sürdürülebilirliğin bileşenleri olan çevre, sosyal ve yönetim sürdürülebilirlik performanslarının ayrı ayrı olmak üzere kazanç kalitesi üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. 2018-2020 mali yılları için Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik endeksinde (BİST-XUSR) listelenen şirketler incelenmiştir. Araştırmada Refinitiv Eikon veri tabanı tarafından hesaplanan sürdürülebilirlik performansının, aynı veri tabanı tarafından hesaplanan kazanç kalitesi üzerindeki etkisini analiz etmek için korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular toplam sürdürülebilirlik performansının kazanç kalitesi üzerinde pozitif yönlü bir etkisi olduğunu göstermiş olmakla birlikte söz konusu etki oldukça düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Öte yandan yapılan ek regresyon analizlerinde kazanç kalitesi ile sürdürülebilirliğin alt bileşenleri; sosyal, çevresel ve yönetim unsurları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Çalışma bulgularının, BİST XUSR endeksinde listelenen işletmelerin sürdürülebilirlik performansının kazanç kalitesi ile arasındaki ilişkiyi ortaya koymak suretiyle, işletmelerin kazanç yönetimini düşürmesi ve sürdürülebilirlik faaliyetlerini artırmak için motive edici olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kazanç kalitesi, sürdürülebilirlik endeksi, Refinitiv Eikon

JEL Sınıflaması: M40, M41, M42

Abstract

This study focuses on the impact of the sustainability performance of the enterprises in the BIST Sustainability Index (BIST-XUSR) as a whole and the environmental, social and governance sustainability performances, which are the components of sustainability, on the earnings quality separately. Observations of companies listed in the BIST-XUSR for the 2018-2020 fiscal years were examined. In the research, correlation and regression analyzes were used to analyze the effect of the sustainability performance score

* Dr. Öğr. Üy., Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, nerimanyalcin@atu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2196-4779

Bu makaleyi alıntılanmak için: Yalçın, N. (2022). Kurumsal sürdürülebilirlik performansı ile kazanç kalitesi arasındaki ilişki. *Journal of Research in Business*, 7(1), 208-228.

"Bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir."

calculated by the Refinitiv Eikon database on the earnings quality score calculated by Refinitiv Eikon. Although the findings showed that sustainability has a positive effect on earnings quality, the said effect was realized at a very low level. On the other hand, in the additional regression analyzes, no statistically significant relationship was found between the quality of earnings and the social, environmental and governance elements of sustainability. The findings of the study are expected to motivate businesses to increase their sustainability activities and reduce earnings management, by demonstrating the impact of Sustainability on earnings quality.

Keywords: Earnings quality, sustainability, Refinitiv Eikon scores

JEL Classification: M40, M41, M42

Extended Summary

This study was carried out on the assumption that high-performing sustainability-related businesses restrict earnings management, thus providing more transparent and reliable financial information to investors. In this context, the impact of sustainability performance on earnings management was examined on BIST XUSRD in the sample of Turkey; The analysis includes 90 firm year observations covering the 2018-2020 fiscal years. It was investigated whether total sustainability performance has an impact on earnings quality, separately from environmental, social and governance performance scores. The study focuses on the impact of the sustainability performance of the enterprises in the BIST XUSRD index, as a whole and the environmental, social and managerial sustainability performances, which are the components of sustainability, on the earnings quality separately.

In the research, correlation and regression analyzes were used to analyze the effect of sustainability performance determined by Refinitiv Eikon's database on earnings quality calculated by the same database. Although the findings show that sustainability has a positive effect on the quality of earnings, the said effect was realized at a very low level. On the other hand, in the additional regression analyzes, no statistically significant relationship was found between the quality of earnings and the social, environmental and governance elements of sustainability.

While the research findings reveal statistically significant results in the direction of increasing the total sustainability performance, the quality of earnings also increases; A statistically significant relationship could not be reached in the models in which the environment, social and governance sub-components are included alone. In addition, in terms of averages, it was determined that the highest performance score of the sample was realized in the social component, and the lowest component was governance.

The results of the regression analysis regarding the total sustainability of the research; motivate businesses to reduce earnings management and increase it for sustainability activities; it is expected to lead to future studies for researchers, regulators and practitioners. In addition, the importance of reporting financial and non-financial information together for businesses and regulatory bodies is highlighted.

It is expected that the study will motivate businesses to reduce their earnings management and increase their sustainability activities by revealing the relationship between the sustainability performance (as

a whole and separately of environmental, social and governance sustainability performances, which are components of sustainability) of the businesses listed in the BIST XUSRD index and the earnings quality.

Research findings include some limitations, especially the limited number of businesses in the BIST XUSRD index. In addition to the limitation of the sample, performing this research on large samples where the time series can be applied longer, while ensuring the continuity in the number of enterprises included in the index over the years, will provide more specific results. On the other hand, earnings quality criteria obtained by technological models (Refinitiv model) instead of the discretionary accrual models that have been used for many years in the determination of earnings management should continue to be tested by taking place in future studies.

Finally, detailed reporting of the activities of the enterprises that result from the performances of the components related to sustainability and including these reports in models that investigate the relationship between earnings management and sustainability can lead to findings that are more sensitive.

1. Giriş

Bu çalışma sürdürülebilirlik performansının kazanç kalitesi üzerindeki olası etkisini araştırmaya odaklanmaktadır. Birçok ampirik çalışma, son on yılda sürdürülebilirlik performansının kazanç kalitesi üzerindeki etkisini analiz etmiştir (Örneğin: Bozzolan vd. 2015; Kaya ve Yazan, 2017; Ocak, 2016; Velte, 2019; Velte, 2020). Çalışmaların bir kısmı, sürdürülebilirlik performansı ile kazanç kalitesinin pozitif olarak diğer bir kısmı da negatif bağlantılı olduğunu gösteren bulgulara ulaşmıştır. Literatüre Türkiye (BIST-XUSRD) örnekleminde sürdürülebilirlik ile kazanç kalitesi arasındaki ilişkinin ortaya konması suretiyle katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı; sürdürülebilirlik performans puanlarının bir bütün olarak ve sürdürülebilirliğin bileşenleri olan çevre, sosyal ve yönetim sürdürülebilirlik puanlarının ayrı ayrı olmak üzere kazanç kalitesi ile aralarındaki ilişkiyi araştırmaktır. Çalışmanın sürdürülebilirlik performansı ile arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak işletmeleri kazanç yönetimini azaltma ve sürdürülebilirlik faaliyetlerini artırma konusunda motive etmesi beklenmektedir.

Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 yılında yayınladığı Brundtland Raporu ile sürdürülebilir kalkınma terimi, zaman içinde artan bir stratejik önemle araştırmacıların işletmeler üzerinde ele aldıkları önemli konulardan biri olmaya başlamıştır. 1997 yılında ise John Elkington (1999) tarafından ortaya atılan "Tripple Bottom Line" (Üç Alt Çizgi) yaklaşımı; şirketlerin kar konusunda olduğu kadar sosyal ve çevresel kaygılara da odaklanma taahhüdünde bulunmaları gerektiğini savunmaktadır. Şirketlerin sürdürülebilir mallar için büyüyen bir pazardan yararlanmasına yardımcı olmanın ötesinde, sürdürülebilir iş stratejilerini benimsemek yatırımcılar için gün geçtikçe daha çekici olmaktadır. Sürdürülebilir iş stratejisine göre, araştırmalar, gelecek vaadeden çevresel, sosyal ve yönetim ölçütlerine sahip firmaların üstün finansal getiriler üretme eğiliminde olduğunu giderek daha fazla göstermektedir. Çevre ve iklim değişikliği stratejileri, iş uygulamalarının ve

araştırmalarının giderek artan bir parçası haline gelerek, hissedarlar ve diğer paydaş grupları için daha fazla çevresel, sosyal ve yönetim konuları hakkında bilgilendirme ve raporlama gerektirmektedir. Dolayısı ile daha fazla yatırımcı yatırım kararları verirken sürdürülebilirlik ölçütlerine odaklanmaya başlamıştır.

Sürdürülebilirlik kalkınma ilkelerinin işletmeler üzerinde uygulanması durumuna (Signitzer ve Prexl, 2008); işletme faaliyetlerinin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin birlikte değerlendirildiği sürece işletmelerde kurumsal sürdürülebilirlik denilmektedir (Tüm, 2014). Bu sürecin yönetimi ise işletmelerde önemli bir stratejik planlamayı gerektirmektedir. Sürdürülebilirlik yönetimi, özellikle 2008-2009 mali krizinden bu yana halka açık şirketler tarafından ilgiyle takip edilmekte ve işletmeler bazında çevresel, sosyal ve yönetim performansının artırılması hedeflenmektedir. İşletmelerin ana amacının karlılık olduğu geleneksel yönetim anlayışları artık yerini sürdürülebilirlik gibi, toplumun çıkarları doğrultusunda şekillendirilmiş yeni amaçlara bırakmaktadır. Sürdürülebilirlik kapsamında işletmeler, toplumsal sorumluluk, sosyal ve çevresel duyarlılık gibi kavramların itibar ve rekabet üstünlüğü getireceğinin bilincine varmaktadır. Zaman içinde bu gönüllü yönetim farkındalığının yanı sıra, kurumsal sürdürülebilirlik ile ilgili ulusal ve uluslararası düzenlemelerde hayata geçirilmiştir. Söz konusu düzenlemeler ışığında işletmeler sürdürülebilirlik raporu adı altında ilgili faaliyetlerini yayınlarken, derecelendirme kuruluşları tarafından da işletmeler için çevre, sosyal ve yönetim boyutlarından oluşan sürdürülebilirlik performansları¹ hesaplanarak yayınlanmaktadır.

Öte yandan işletmelerde kazanç yönetimi, önemli bir finansal kavram olarak son yirmi yılda çok fazla ilgi görmektedir. Bu durum, milenyumun başındaki muhasebe skandalları ve farklı ülkelerde UFRS'nin yaygın olarak benimsenmesi gibi çeşitli faktörlerle açıklanmaktadır. Schipper (1989) tarafından özel kazançlar elde etmek niyetiyle, dışsal finansal raporlama sürecine yönetim tarafından kasıtlı bir müdahale olarak tanımlanan kazanç yönetimi, çeşitli finansal tablo manipülasyonları içeren uygulamalardan oluşmaktadır. Kazanç yönetimi söz konusu uygulamaları da içeren çeşitli tanımlamalarla anılmaktadır (Yaşar, 2011). Kazanç yönetiminin çeşitli tanımları olması durumu ile ilgili bir fikir birliği sağlanamamasının nedenlerinden biri de kazanç yönetiminin sadece finansal raporlama süreciyle mi yoksa finansal olmayan birtakım faaliyetlerle mi ilgili olduğuna göre ortaya çıkmaktadır (Sakarya ve Koçak, 2016). Bu kapsamda kazanç yönetimi ile ilgili yapılacak yeni araştırmalarda finansal olmayan bilgilerin de, örneğin sürdürülebilirlik performansı gibi, test edilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Kazanç yönetimi, çeşitli ölçütlerin kullanıldığı geniş bir literatüre sahip olmakla birlikte; bu araştırmalar yaygın şekilde kazanç yönetiminin finansal verilerle ilişkisini araştırmakta ve ölçüt olarak tahakkuklara dayalı modeller aracılığıyla kazanç kalitesi araştırmaları gerçekleştirilmiştir. Ancak literatürde, kazanç yönetimini hem finansal olmayan verilerle olan ilişkisi bakımından; hem de kazanç kalitesi göstergesi olarak Refinitiv Eikon modeli gibi yeni veri

1 Sürdürülebilirlik performansı için standart bir hesaplama formülü bulunmamaktadır. 2011 yılında kurulan Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu (SASB), 2018 yılından bu yana sürdürülebilirlik muhasebesi standartları geliştirmek için çalışmalar yürütülmektedir. SASB Standartları, şirketler tarafından yatırımcılara finansal olarak önemli sürdürülebilirlik bilgilerinin açıklanmasına rehberlik edecek, her bir sektördeki finansal performansla en alakalı çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) konularının alt kümesini tanımlayan standartlardan oluşacaktır. Henüz yayınlanmamış olan bu standartlar önceki sürdürülebilirlik rehberleri ile yaklaşım bakımından farklı ancak özellikle GRI gibi yapılar ile birbirini tamamlayıcı ilkelere sahiptir (SASB, 2020).

modellerinin test edilmesi açısından bir boşluk bulunmaktadır. Kazanç yönetiminin bir göstergesi olarak finansal veri tabanları modelleri ve bunların akademik araştırmalardaki potansiyel kullanımları hakkındaki bilgilerin genişletilmesi dikkat çekicidir. Bu bağlamda araştırmannın toplam sürdürülebilirliğine ilişkin regresyon analizi sonuçları; işletmeleri kazanç yönetimini azaltmaya ve sürdürülebilirlik faaliyetleri için artırmaya motive etmek; araştırmacılar, düzenleyiciler ve uygulayıcılar için gelecekteki çalışmalara yol açması beklenmektedir.

Çalışmanın takip eden kısımlarında öncelikle sürdürülebilirlik kavramı ile ilgili teorik çerçeve ve ilgili literatür açıklanmış olup daha sonra sürdürülebilirlik ile kazanç kalitesi arasındaki ilişkiye yer verilmiştir. Araştırma ve uygulama kısmında ise BIST XUSRD Endeksi üzerinde bu iki kavram arasındaki ilişki test edilerek, sonuç ve değerlendirmeler ile çalışma tamamlanmıştır.

2. Teorik Çerçeve, Literatür Araştırması ve Hipotez Geliştirme

2.1. Teorik Çerçeve

BM Komisyonunun Brundtland Raporu sürdürülebilir kalkınmayı, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin bugünün ihtiyaçlarının karşılayacak kalkınma olarak tanımlamıştır. Rapor ile ortaya çıkan bir kavram olarak kurumsal sürdürülebilirliğin tanımlanmasında, doğal olarak, sürdürülebilir kalkınma kavramı tanımının önemli izleri görülmektedir. Raporun ardından kurumsal sürdürülebilirlik çeşitli araştırmacılar tarafından incelenerek tanımlanmıştır. Sgnitzer ve Prexl (2008), sürdürülebilirliği “ekonomik, sosyal ve çevresel hedef ve değerler arasında bir denge sağlamak için, işletme faaliyetlerinin planlı ve stratejik yönetim süreçlerini içeren bir kavram” olarak tanımlamaktadır. Bir diğer tanımda sürdürülebilirlik, işletme ve paydaşlarının mevcut ihtiyaçlarının karşılanmasına ve işletmenin gelecekte ihtiyaç duyacağı beşeri ve doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesine yardımcı olacak stratejilerin bütünü olarak açıklanmıştır (Roca ve Searcy, 2012). Borsa İstanbul tarafından yapılan tanımlama ise; şirketlerde uzun vadeli değer yaratmak amacıyla, ekonomik, çevresel ve sosyal faktörlerin kurumsal yönetim ilkeleri ile birlikte şirket faaliyetlerinde ve karar mekanizmalarında dikkate alınması ve bu faktörlerle bağlantılı risklerin etkin bir biçimde yönetilmesi olarak ifade edilmiştir (BİST, 2020). Anılan tanımlarda yer alan ekonomik, sosyal ve çevresel hedefler sürdürülebilirliğin üç ana bileşenini açıkça ifade etmektedir. Bileşenler açısından bakıldığında ise; çevresel açıdan, sosyal açıdan ve yönetim açısından sürdürülebilirlik kavramları karşımıza çıkmaktadır. Bu bileşenler, işletmelerin faaliyetlerinin artık sadece ekonomik değil aynı zamanda çevresel ve sosyal açılardan da stratejik planlamalar yapmaları gerekliliğini doğurmaktadır. Dolayısıyla işletmelerin tüm paydaşları, bir bütün halinde süreklilik olarak adlandırılan ekonomik, sosyal ve çevresel faaliyetleri artık yakından izlemektedir.

Paydaşların süreklilik faaliyetleri ile ilgili talep ettikleri bilgiyi ise sürdürülebilirlik raporlamaları ve bu raporlarda yer alan sürdürülebilirlik performansları puanları sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin içinde buldukları çevreye karşı duyarlılığını, şeffaflığı ve hesap verilebilirliği artıran ve karar alıcılara önemli bir kaynak oluşturan raporlardır (Tuan, 2019). Sürdürülebilirlik

raporlaması, muhasebenin ürettiği finansal bilgilerin işletmelerin finansal performansları hakkında yeterli bilgiyi içermediği varsayımına dayanmaktadır. Sürdürülebilirlik raporları ile birlikte sunulan muhasebe raporlarının, işletmelerin gerçekte çevreye ve topluma duyarlı olup olmadığı, finansal tablolarda yer alan rakamların oluşturulmasında toplumun ve geleceğin ne kadar zarar göreceği gibi sorulara cevap vermesi beklenmektedir. Günümüzde yatırımcı ve tüketiciler; sadece finansal verilere bakarak değil, işletmelerin finansal olmayan verilerine de bakarak yatırım kararları almaktadır. Örneğin Japonya'da sürdürülebilirlik yatırımlarının işletmelere kar olarak döndüğünü gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Süklüm ve Hiçyorulmaz, 2019). Bu yaklaşıma göre şirketler başarılı olabilmek için, sürdürülebilirlik uygulamalarını, tüm paydaşların yararlandığı kaynak, uzmanlık, fırsat ve yenilikler bütünü olarak kabul etmelidir. Şirketler sürdürülebilirlik konusunda, kurumsal yönetimin temel ilkeleri olan şeffaflık, adillik hesap verebilirlik ve sorumluluk bilinciyle faaliyetlerini yürütülmelidir. İşletmelerden, üretimden ürünün yok oluş evresine kadar, doğayı daha az kirleten teknolojiler kullanarak, çevre koruma bilincini tüm değer zinciri boyunca göz önünde bulundurarak ve nihai tüketiciye sağlıklı ürünler sunarak, çalışma koşullarını iyileştirerek ve enerji verimliliğini artırarak üretim ve yönetim stratejileri geliştirmeleri beklenmektedir (BİST, 2020).

İşletme paydaşlarının finansal veriler ile birlikte finansal olmayan bilgilere de ulaşmasını sağlayan söz konusu sürdürülebilirlik raporları, merkezi Hollanda'da bulunan Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative-GRI) tarafından açıklanmış standartlar çerçevesinde hazırlanmaktadır. GRI işletmelere, yönetimlere ve diğer kuruluşlara, iklim değişikliği, insan hakları, yolsuzlukla mücadele gibi önemli sürdürülebilirlik konularında rehberlik eden uluslararası bağımsız bir kuruluştur. Firmaların ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerin değerlendirildiği ve sürdürülebilirliklerinin ölçülebildiği sürdürülebilirlik raporlamaları GRI tarafından onaylanarak uluslararası kapsamda yayınlanmaktadır. GRI Standartları, bir dizi ekonomik, çevresel ve sosyal etki hakkında kamuya açık raporlama yapmak için küresel en iyi uygulamayı temsil etmektedir. Standartlara dayalı sürdürülebilirlik raporlaması, bir kuruluşun sürdürülebilir kalkınmaya olumlu veya olumsuz katkıları hakkında bilgi sağlar. Modüler, birbiriyle ilişkili GRI Standartları, öncelikli konulara odaklanan bir sürdürülebilirlik raporu hazırlamak için öncelikle bir set olarak kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Üç evrensel standart, sürdürülebilirlik raporu hazırlayan bütün kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır. Kuruluşlar ayrıca ekonomik, çevresel veya sosyal – öncelikli konuları hakkında rapor vermek için konuya özel standartlar arasından seçim yapar. GRI Standartlarına uygun bir rapor hazırlamak, bir kuruluşun öncelikli konularının, bunlarla ilgili etkilerinin ve bunların nasıl yönetildiğinin kapsayıcı bir resmini sunmaktadır (GRI, 2021).

Dünya çapında kötü yönetim örnekleri sebebiyle ortaya çıkan uluslararası yolsuzluk skandalları kurumsal yönetimin yasalarda da yer almasını gerekli kılmıştır (BİST, 2020). Türkiye'de kurumsal sürdürülebilirlik ile ilgili esaslar, ilk kez 2003 yılında Sermaye Piyasası Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulunun Kurumsal yönetim İlkeleri Tebliği ile SPK tarafından düzenlenmiştir (BİST, 2020). Tebliğde yer alan kurumsal yönetim ilkeleri büyük ölçüde OECD kurumsal yönetim ilkeleri esas alınarak hazırlanmış olup; ilkeler, adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk olarak sıralanmıştır. Söz konusu düzenleme başlangıçta halka açık şirketler için tavsiye niteliğinde olup, daha sonra 2014 yılında halka açık şirketler, kurumsal yönetim ilkelerine ne ölçüde uydukları uymadıkları konulara

da faaliyet raporlarında yer verme yükümlülüğü getirilmiştir (Gençoğlu ve Aytaç, 2016). SPK düzenlemesinden sonra BİST ile Ethical Investments Research Services (ERIS) arasında anlaşma yapılarak, BİST sürdürülebilirlik endeksi hesaplanmış ve sürdürülebilirlik raporu oluşturulmuştur. BİST şirketleri EIRIS tarafından uluslararası sürdürülebilirlik kriterlerine göre değerlendirilmiştir (Demircioğlu ve Ever, 2019). 2021 yılı değerlemelerinden itibaren, BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alacak şirketlerin belirlenmesinde Borsa İstanbul ile Refinitiv Enformasyon Limited Şirketi (Refinitiv) arasında yapılan anlaşma kapsamında Refinitiv'in sürdürülebilirlik değerlendirme sonuçları kullanılmaktadır. Finansal olmayan raporlamanın Türkiye'deki gelişimi açısından özellikle BİST tarafından oluşturulan Sürdürülebilirlik Endeksi önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Endeksin amacı, Borsa İstanbul'da işlem gören ve kurumsal sürdürülebilirlik performansları üst seviyede olan şirketlerin yer alacağı bir endeks oluşturulması, Türkiye'de ve özellikle Borsa İstanbul şirketleri arasında sürdürülebilirlik konusundaki anlayış, bilgi ve uygulamaların artmasıdır.

2.2. Literatür Araştırması

Kurumsal sürdürülebilirlik tüm yönleriyle birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu çalışmanın ana konusu gereği, uluslararası ve ulusal literatürde yer alan çalışmalardan sürdürülebilirlik ile kazanç kalitesi ve kazanç kalitesi ile ilişkili olarak finansal performans arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar seçilerek özetlenmiştir.

Lo & Sheu (2007), ABD'de yerleşik 349 şirketi ele alan araştırmada sürdürülebilirlik ve firma değeri arasında anlamlı pozitif ilişki tespit etmiştir. Kim, Park ve Wier (2011), yüksek sosyal sorumluluk sahibi firmaların, isteğe bağlı tahakkuklarla kazançları yönetmek, gerçek işletme faaliyetlerini manipüle etmek ve üst düzey yöneticilerinin soruşturmalara konu olmasının daha az olası olduğu bulgusunu ortaya koymuştur. Tüm (2014), işletmelerde sürdürülebilirlik muhasebesi sistemi geliştirerek, sosyal ve çevresel konulardaki güvenilirlik ile şeffaflığın artırılmasına, ürün maliyetlerinin daha doğru bir şekilde hesaplanmasına, kaynak kullanımında verimliliğinin artmasına katkı sağlayacağı sonucuna ulaşmıştır. Bozzolan vd. (2015), 24 farklı ülke üzerinde yaptıkları araştırmada, sürdürülebilirlik yöneliminin kazanç yönetimi için bir kısıtlama görevi gördüğünü ve bunu yaparken tüm paydaşlar için değer yaratılmasına katkıda bulunduğunu göstermiştir. Ferrero, Sanchez ve Ballesteros (2015), finansal raporlama kalitesi ile sürdürülebilirlik bilgilerinin kalitesi arasındaki ilişkiyi analiz eden araştırmada, yüksek düzeyde tahakkuk kalitesine sahip ve/veya daha az oranda kazanç yönetimi uygulamaları gerçekleştiren muhafazakâr şirketlerin yüksek kaliteli finansal bilgiler ve ayrıca yüksek kaliteli sürdürülebilirlik bilgileri rapor ettiğini göstermektedir. Çıtak ve Ersoy (2016), BİST XUSRD endeksinde listelenen firmaların getiri oranı ortalamaları ile sürdürülebilirlik endeksinde yer almayan firmaların getiri oranı ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Gençoğlu ve Aytaç (2016), kurumsal sürdürülebilirlik ve entegre raporlama literatürüne dayanılarak, Türkiye örnekleminde faaliyet raporlarının incelenmesi ve sürdürülebilirlik uygulamalarını analiz etmişlerdir. Gras-Gil vd. (2016), finansal olmayan şirketler örnekleminde kurumsal sürdürülebilirlik uygulamalarının kazanç yönetimi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Lopez vd. (2007) Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksinde (DJSI) işlem gören

55 şirket üzerinde yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre kurumsal sürdürülebilirlik uygulamaları ile vergi öncesi kâr arasında anlamlı ve negatif bir ilişki tespit etmiştir. Sanchez ve Meca (2017), sürdürülebilirlik uygulamalarını takip eden bankaların kazanç kalitesi üzerindeki etkisini araştırarak, bir bankanın sürdürülebilirlik uygulamalarına bağlılığının, nakit akışı öngörülebilirliğinin yanı sıra kazanç kalıcılığını da geliştirdiğini göstermiştir. Kaya ve Yazan (2017), muhasebe bilgi kalitesi açısından kurumsal sosyal sorumluluk, kazanç yönetimi ve finansal performans arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada, anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Önder (2017), çalışmada BİST 100 endeksinde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik endeksinde yer almasının karlılığı üzerinde bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Önder ve Ağca (2017), BİST 100 endeksinde listelenen işletmelerin çevresel sürdürülebilirlik performansları açısından sürdürülebilirlik endeksinde yer alan işletmeler ile yer almayan işletmeler arasında bir farklılığın araştırıldığı çalışma sonucunda BİST 100 endeksinde yer alan işletmelerin yarıdan fazlasının yüksek çevre riskine sahip olduğunu belirlemiştir. Ünal ve Yüksel (2017), BİST XUSRD endeksinde işlem gören bankaların finansal performansları ve hisse senedi getirileri analiz edildiği araştırmada, finansal performans ve hisse senedi getirileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını ortaya koymuştur. Aytekin ve Erol (2018), finansal performansın sürdürülebilirlik endeksinde yer alabilmek için yeterli bir gösterge olup olmadığını araştırdıkları çalışmada, finansal performansın endekte yer alabilmek için tek başına büyük ölçüde yeterli bir gösterge olabileceği tespit edilmiştir. Düzer ve Önce (2018), açıklanan sürdürülebilirlik bilgi düzeyinin şirketlerin finansal performansı üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmada, çevresel performansa ilişkin açıklanan bilgi düzeyinin aktif karlılığı ve öz kaynak karlılığı, sosyal performansa ilişkin açıklanan bilgi düzeyinin de aktif karlılığı üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Hancıoğlu, Gülençer ve Tünel (2018), BİST XUSRD endeksinde yer alan işletmelerin son iki yılına ait verilerinden hareket edilerek sürdürülebilirlik bilgilendirme düzeyleri ve finansal performansları ölçüldüğü araştırmada, sürdürülebilirlik puanı ve brüt satışlar, toplam aktifler, PD/DD, aktif karlılığı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Temiz ve Acar (2018), BİST XUSRD endeksinde işlem gören şirketlerin endekte işlem görme haberinin hisse senedi getirisi üzerinde aşırı tepkiye neden olduğuna dair sınırlı kanıtlara ulaşılmıştır. Şendurur ve Temelli (2018), Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel ve katılım bankaları üzerinde yapılan araştırmada, geleneksel bankaların katılım bankalarına oranla, faaliyet raporlarında daha çok sosyal ve çevresel açıklama yapmakta ve sürdürülebilirliğe daha fazla önem verdikleri bulunmuştur. Buertey, Sun, Lee ve Huwang (2019), kurumsal sosyal sorumluluk ile kazanç yönetimi arasındaki ilişkiyi inceleyerek, sürdürülebilirlik ile kazanç kalitesi arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğu, sürdürülebilirlik raporlamasının yönetsel fırsatçılığı kısıtladığı bulgularını ortaya koymuştur. Karademir (2019), BİST XUSRD endeksinde dahil olan işletmeler ile bu işletmelerin yer aldığı sektörde faaliyet gösteren ancak XUSRD endeksinde yer almayan işletmelerin karşılaştırıldığı çalışmada, sürdürülebilirlik uygulamalarının doğrudan hisse senedi karlılığı sağlamak yerine işletmelere uzun vadeli değer yaratma imkânı tanıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Velte (2019), sürdürülebilirlik performans puanının toplu olarak ve üç alt unsurun ayrı ayrı olarak kazanç kalitesi üzerindeki etkisinin, tahakkuk esaslı ve gerçek yöntemle hesaplanmış kazanç kalitesi ile araştırıldığı çalışmada; sürdürülebilirlik performansının (toplam ve ayrı ayrı olarak) tahakkuk bazlı kazanç kalitesi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu bulgusunu ortaya konmuştur. BİST İmalat Sektöründe

faaliyet gösteren işletmelerin sürdürülebilirlik raporlaması ile finansal raporlama kalitesi arasında anlamlı ilişki olup olmadığının araştırıldığı çalışmada, sürdürülebilirlik raporlaması yayınlayan işletmelerin, sürdürülebilirlik raporlaması yayınlanmayan işletmelere göre finansal raporları daha kaliteli olarak bulunmuştur. Özmen, Karakoç ve Yeşildağ (2020), BİST XUSRD endeksinin ilk döneminde endekse giren 15 işletmenin endeks girişi sonrası dönemde finansal performanslarının incelendiği çalışmada, ilgili dönemde finansal performans arttığı ancak bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Sak ve Dalgar (2020), BİST XUSRD endeksinde yer alan banka dışı işletmelerin finansal performansının, endekte yer aldıkları dönemde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü etkilendikleri bulunmuştur. Velte (2020), çevresel performans, karbon performansı ve kazanç yönetimi arasındaki ilişkiyi STOXX Europe 600'de listelenen şirketler üzerinde araştırmış olup, elde edilen bulgular, sürdürülebilirlik performansına ilişkin önceki araştırmalarla uyumlu olarak çevresel performansının tahakkuk bazlı kazanç kalitesi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.3. Hipotez Geliştirme: Kazanç Kalitesi ve Sürdürülebilirlik Raporlaması Arasındaki İlişki

Pek çok teori, kurumsal sürdürülebilirlik performansı ile kazanç yönetimi (paydaş teorisi, vekil teorisi, meşruiyet teorisi ve sinyal teorisi) arasındaki ilişkiyi açıklarken, çoğunlukla paydaş teorisini kullanılmaktadır (Velte, 2019). Paydaş teorisi, firma içindeki heterojen yönetim ortaklarının (paydaşlar) ihtiyaçlarının karşılanmasının, bilgi asimetrisi ve farklı gruplar arasındaki çıkar çatışması açısından kilit bir zorluk olduğunu varsayılmaktadır (Freeman, 1999). Asil vekil teorisine zıt bir yaklaşım olarak firma sadece yatırımcılardan ve alacaklılardan değil, aynı zamanda finansal olmayan diğer paydaş gruplarından da sorumludur. Yönetim finansal ve finansal olmayan raporlamanın eşit ağırlıkta olması için bu taraflar arasında bir paylaşımı dikkate almalıdır. Paydaş teorisine uygun yöneticilerin, finansal ve sürdürülebilirlik performansının artmasına yol açacak karar vermede daha faydalı finansal ve finansal olmayan raporlamaları ifşa etmesi beklenir. Düşük kazanç kalitesi paydaşların çıkarlarını yansıtmadığından, sürdürülebilirlik raporlamasına katılan yöneticilerin kazanç yönetimine katılma olasılıkları daha düşüktür (Velayutham, 2018; Velte, 2019). Şöyle ki, sürdürülebilirlik raporlamasının temelinde daha şeffaf yönetim ve ilgili paydaşlar arasında daha simetrik bir bilgi akışı yatmaktadır. Bu temel çerçevesinde, sürdürülebilirlik puanı daha yüksek işletmelerin kazanç yönetimi gibi manipülatif tekniklere hem daha az imkan bulması hem daha düşük seviyede eğilim göstermesi beklenmektedir (Bozzolan vd. 2015). Söz konusu bu beklenti bu araştırmanın motivasyonunu ve araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Türkiye'de sürdürülebilirlik endeksinde listelenen işletmelerin bu kapsamda derecelendirildikleri performanslarının, kazanç yönetimi teknikleri ile manipüle edilebilen kazanç kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı, ilişkinin olması halinde etkinin olumlu/olumsuz hangi yönde olduğunun ortaya konması amacıyla araştırma modeli (Model 1) oluşturulmuştur. Ancak toplam sürdürülebilirlik performansının içerdiği üç bileşenin birbirleri ile olası korelasyonları nedeniyle, her üç bileşen için ayrı ayrı olmak üzere modeller (Model 2-3-4) geliştirilerek araştırma hipotezleri oluşturulmuştur. Bu kapsamda araştırmanın hipotezleri;

H_0 : Sürdürülebilirlik puanı ile kazanç kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 : Sürdürülebilirlik puanı ile kazanç kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H_2 : Çevre puanı ile kazanç kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H_3 : Sosyal puanı ile kazanç kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H_4 : Yönetişim puanı ile kazanç kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

3. Araştırma, Yöntem ve Model

Sürdürülebilirlik performans puanlarının kazanç kalitesine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılarak araştırma hipotez(ler)i test edilmiştir. Çok değişkenli regresyon kullanılabilmesi için gerekli ön şartların (Büyüköztürk, 2011) sağlanıp sağlanmadığı veri seti üzerinde test edildikten sonra araştırmannın hipotezlerini test edecek model(ler) oluşturulmuştur.

Oluşturulan temel modelde (Model 1), literatürde daha önce test edilmiş ve hipotezleri açıklaması beklenen kontrol değişkenleri araştırılmış olup; bağımlı değişken olarak kazanç kalitesi ve bağımsız değişken olarak sürdürülebilirlik performans puanları kullanılmıştır.

3.1. Örneklem ve Veri Toplama

Bu çalışmada, araştırma amacına uygun olarak, BİST XUSRD endeksinde listelenen işletmeler örneklem olarak seçilmiştir. XUSRD Endeksi 4 Kasım 2014 tarihinden itibaren XUSRD koduyla fiyat ve getiri olarak hesaplanmaya ve yayınlanmaya başlanmıştır. XUSRD endeksi için Ocak-Mart, Nisan – Haziran, Temmuz-Eylül, Ekim-Aralık olmak üzere yılda 4 endeks dönemi bulunmaktadır. 2014 yılında BİST 30 endeksinde yer alan şirketlerin değerlemeye alınmasıyla başlayan endeks için, 2021 yılı itibariyle, Yıldız Pazarda işlem gören veya BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan şirketlerden gönüllü olanlar değerlemeye alınmaktadır (BİST, 2021). 31 Aralık 2020 tarihi itibariyle BİST resmi açıklamalarına göre endekste 52 işletme bulunmaktadır. Söz konusu 52 işletmeden 10 tanesi finans sektöründe yer aldıkları için, 12 işletme ise 2018-2020 yılları arasında aralıksız olarak endekste yer almadıkları için örneklem dışı bırakılmıştır. Nihai örneklem; 2018-2020 yılları arasında aralıksız olarak endekste yer almış olan finans sektörü dışı 30 işletme ve 90 şirket/yılı gözlemden oluşmaktadır.

Bilgisayar erişimli veri tabanları, araştırmacılara büyük miktarda veri toplama ve böylece daha kolay bir şekilde analiz etme imkânı vermiştir. Bazı elektronik veri tabanları, gerçek zamanlı piyasa verilerinden ve şirketlerin finansal veri kayıtlarından daha fazlasını analiz ve nicel modellerle sağlar. Bu kapsamda, örnekleme ait tüm veriler 2021 yılı Ağustos ayında Refinitiv Eikon Datastream programı aracılığı ile elde edilmiştir. Bağımlı değişken, bağımsız değişken ve modelin oluşturulmasında kullanılan kontrol değişkenlerinin tamamı Refinitiv Eikon Datastream programında yer alan ilgili verilerden elde edilmiştir. Refinitiv (eski adıyla Thomson), daha önce ThomsonONE'da mevcut olan

verileri ve kaynakları dahil etmek için Eikon finansal veri platformunu geliştirmiştir. Refinitiv'den elde edilebilecek veriler, öz sermaye analitiğini, küresel fiyatlandırma verilerini, şirket temellerini, kazanç tahmini toplamlarını, Investext analist raporlarını, endeks tablolarını, ESG verilerinin ve emtia verilerini içeren geniş bir yelpazeden oluşmaktadır. Ayrıca şirket şirket verileri, piyasa verileri, haberler, ülke ve ekonomik veriler, analitik ve ticaret araçları dahil olmak üzere bir finansal bilgi hizmetidir. Geleneksel yöntemlerle manuel olarak toplanan verilerde kopyalama hataları, yazım hataları gibi kişisel hatalar veya hesaplama hatalarından oluşan matematiksel hatalar olasıdır. Ancak Refinitiv gibi veri sağlayıcılardan elde edilemeyen veriler analitik yöntemlerle hesaplanmış veriler olduğundan söz konusu hatalar en aza indirilmektedir. Bu kapsamda olarak ESG ve kazanç yönetim gibi karmaşık hesaplamalar içeren değişkenlerin kullanılmasında Refinitiv Eikon Datastream veri sağlayıcısı literatürde daha güvenilir verilere ulaşılmasında yenilikçi bir yöntem olarak tercih edilmiştir.

3.2. Bağımlı Değişken

Araştırmanın bağımlı değişkeni olarak *kazanç kalitesi puanı* belirlenmiştir. Dechow ve Schrand'a (2004) göre "*yüksek kaliteli kazanç sayısı şirketin mevcut faaliyet performansını doğru bir şekilde yansıtır, gelecekteki faaliyet performansının iyi bir göstergesidir ve firma değerini değerlendirmek için yararlı bir özet ölçüdür*". Abartılı yüksek veya düşük kazançlar, işletmelerin gerçek performansını maskeleyebilir ve ilgili tarafların yanlış karar almasına neden olabilir. Yatırımcıların yanlış bilgilendirilmesinin neden olduğu olumsuz sonuçların etkileri yaşanan finansal skandallarla reddedilemez bir şekilde ortaya konmuştur. Öte yandan kazanç yönetiminin sadece finansal raporlama süreciyle mi yoksa finansal olmayan birtakım faaliyetlerle mi ilgili olduğu yönündeki tartışmalar nedeniyle yapılacak yeni araştırmalarda finansal olmayan bilgilerin işletmelerin kazanç kaliteleri üzerinde etkisi olup olmadığının test edilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Bu nedenle bu araştırma kazanç yönetimi ile finansal olmayan bilgilerin olası ilişkisine odaklanmıştır.

Bu bağlamda çalışmanın bağımlı değişkeni olan kazanç kalitesi puanı; çeşitli kazanç bileşenlerini dikkate alarak, günlük hesaplanan ve güncellenen Refinitiv kazanç kalitesi verilerinden elde edilmiştir. Refinitiv kazanç kalitesini, geçmiş kazançların güvenilir olma ve devam etme olasılığının derecesi olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, kazanç kalıcılığı Refinitiv kazanç kalitesi skorundaki kilit noktadır (Scarso, 2019). Refinitiv'in kazanç kalitesi puanları, 0-100 puan arasında hesaplanır ve bu puan dört faktörden meydana gelmekte olup, bunlar: tahakkuklar, nakit akışı, işletme verimliliği ve istisnalardır (Refinitiv, 2014). Kazanç kalitesini ölçmek için açık, genel kabul görmüş bir tanım ve model mevcut değildir. Farklı çalışmalar, kazançların öngörülebilirlik, kalıcılık ve sürdürülebilirlik gibi bir veya daha fazla yönüne odaklanarak kendi ölçütlerini sağlar, ancak bu çok çeşitli modellerde herhangi birinin üstünlüğüne dair net bir kanıt yoktur. (Ana vd, 2019). Refinitiv tarafından hesaplanan kazanç kalitesi puanları, literatürde son yıllarda yer bulmaya başlamıştır (Örneğin, Scarso, 2019; Bens vd. 2019; Almeida, 2020; Velte, 2020).

3.3. Bağımsız Değişken

Sürdürülebilirlik performansları çalışmanın bağımsız değişken grubunu oluşturmaktadır. Sürdürülebilirlik, çevre, sosyal ve yönetim alt bileşenleri ile birlikte ve ayrı ayrı olmak üzere raporlanan sürdürülebilirlik performansları, araştırmada ayrı ayrı modellenerek kazanç kalitesi üzerindeki etkileri hakkında hipotezler kurulmuş ve test edilmiştir. Sürdürülebilirliğin üç alt bileşeni için hesaplanan puanlar:

- Çevresel performans puanı: bir şirketin hava, kara ve su ile eksiksiz ekosistemler dâhil canlı ve cansız doğal sistemler üzerindeki etkisini ölçen puanı,
- Sosyal performans puanı: Bir şirketin işgücü, müşteriler ve toplum ile güven ve sadakat oluşturma kapasitesini ölçen puanı,
- Yönetişim performans puanı: Bir şirketin yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerinin uzun vadeli hissedarlarının çıkarları doğrultusunda hareket etmesini sağlayan sistem ve süreçlerini ölçen puanı, ifade etmektedir.

Bu üç faktörün bileşenleri data programının model yazılımı ile ağırlıklandırıldıktan sonra, bir coğrafi bölge kıyaslamasına göre bir hesaplama yapılmaktadır (Refinitiv, 2014; Almeida, 2020).

3.4. Kontrol değişkenleri

Çalışmada, sürdürülebilirliğin kazanç kalitesi üzerindeki etkisi araştırılırken, önceki literatürde kazanç kalitesi testlerinde yaygın olarak kullanılan kontrol değişkenleri dahil edilmiştir (Örneğin; Becker vd. 1998; Bozzolan vd. 2015; Jackson vd. 2008; Kim vd. 2011; Ferrero vd. 2015; Lopez vd. 2007; Yalçın ve Yaşar, 2019; Ocak, 2016; Fauser, 2019; Velte, 2019; Velte, 2020).

Toplam varlıkların doğal logaritması ile ölçülen firma büyüklüğü (Ln_AKTF); önceki çalışmalar, firma büyüklüğünün paydaşların finansal ve finansal olmayan raporlama çıkarlarını etkilediğini ortaya koymuştur. Daha büyük firmalar, hissedarlardan daha güçlü bir baskıya maruz kalırlar ve bu nedenle daha fazla sosyal, ekonomik ve çevresel bilgi bildirmeleri ve dolayısıyla daha fazla bilgi vermeleri beklenir. Dolayısı ile firma büyüklüğü ile kazanç kalitesi arasında pozitif yönlü bir ilişki beklenmektedir.

Satışlardaki değişim (BYM); bir şirketin bir önceki yıla göre hasılat bakımından büyüme göstermesinin, kazanç kalitesi ile iki yönlü ilişkisini de ortaya koyan önceki araştırmaların çelişkili bulguları test edilmek amacıyla modele dahil edilmiştir.

Denetim süresi (DEN_SUR); önceki araştırmalarda bu kontrol değişkeninin daha çok denetim firması büyüklüğü olarak yer aldığı görülmektedir. Büyük denetim firmaları tarafından denetlenen işletmelerin kazanç yönetimi konusunda daha kısıtlı alanlara sahip olacakları yönünde çalışmalar bulunmaktadır. Ancak örneklemede yer alan işletmelerin hemen hepsinin (sadece ikisi hariç) denetim firmasının büyük denetim firmalarından biri olması nedeni ile bu çalışmada denetim firması

büyüklüğü yerine denetçi süresi kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Denetim süresi, denetim firması büyüklüğü gibi kazanç yönetimini etkilediği varsayılan değişkenlerin başında gelmektedir.

Aktif karlılık oranı (AKO); bir şirketin toplam varlıklarına göre ne kadar karlı olduğunun bir göstergesi olarak, kazanç kalitesi üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Karlılık ile bilgi raporlaması arasındaki ilişki karmaşık olmasına rağmen, birçok çalışma, daha yüksek kârlılığa sahip firmaların iyi haberleri ifşa etme eğiliminin daha yüksek olduğunu varsaymaktadır.

Piyasa değeri/ defter değeri (PD/DD); önceki çalışmalarda kazanç kalitesi üzerinde anlamlı ve pozitif ilişkili olduğuna dair kanıtlar bulunmaktadır.

Toplam borçların toplam varlıklara bölünmesi ile elde edilen kaldıraç (KALD) ise kazanç yönetimi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu varsayımı ile modele dahil edilmiştir. Öyle ki, daha yüksek bir borç seviyesi, paydaşların çıkarlarını tatmin etmek için daha fazla sosyal ve çevresel bilgiyi ifşa edecekleri varsayılmaktadır. Söz konusu değişkenler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Değişken Tablosu

Değişken türü	Değişken adı	Açıklama
Bağımlı Değişken	KAZ_KAL	Refinitiv veri tabanı tarafından hesaplanan kazanç kalitesi (0-100)
	SÜRD	Refinitiv veri tabanı tarafından hesaplanan çevresel, sosyal ve yönetim performans puanı (0-100)
Bağımsız Değişken(ler)	ÇEVRE	Çevresel performans puanı (0-100)
	SOSYAL	Sosyal performans puanı (0-100)
	YÖNETİŞİM	Yönetişim performans puanı (0-100)
Kontrol Değişkenleri	Ln_AKTF	Toplam aktiflerin logaritması
	BYM	Satışlardaki değişim
	DEN_SURE	Denetçi süresi
	AKO	Varlıkların getirisi= net kar/ toplam aktifler
	PD/DD	Piyasa değeri/ defter değeri
	KALD	Toplam borç/ toplam aktifler

Tablo 1'de açıklanan değişkenler ile sürdürülebilirlik ve alt bileşenlerinin kazanç kalitesi üzerinde pozitif yönde ilişkili olduğu varsayımıyla aşağıdaki 4 model oluşturulmuştur:

Toplam Sürdürülebilirlik puanı modeli:

$$KAZ\_KAL = \alpha + \beta_1 SURD + \beta_2 Ln\_AKTF + \beta_3 BYM + \beta_4 DEN\_SUR + \beta_5 AKO + \beta_6 PD/DD + \beta_7 KALD + \epsilon it \quad (1)$$

Çevre bileşeni puanı modeli:

$$KAZ\_KAL = \alpha + \beta_1 \text{ÇEV} + \beta_2 \text{Ln\_AKTF} + \beta_3 \text{BYM} + \beta_4 \text{DEN\_SUR} + \beta_5 \text{AKO} + \beta_6 \text{PD/DD} + \beta_7 \text{KALD} + \epsilon_{it} \quad (2)$$

Sosyal bileşeni puanı modeli:

$$KAZ\_KAL = \alpha + \beta_1 \text{SOS} + \beta_2 \text{Ln\_AKTF} + \beta_3 \text{BYM} + \beta_4 \text{DEN\_SUR} + \beta_5 \text{AKO} + \beta_6 \text{PD/DD} + \beta_7 \text{KALD} + \epsilon_{it} \quad (3)$$

Yönetişim bileşeni puanı modeli:

$$KAZ\_KAL = \alpha + \beta_1 \text{SOS} + \beta_2 \text{Ln\_AKTF} + \beta_3 \text{BYM} + \beta_4 \text{DEN\_SUR} + \beta_5 \text{AKO} + \beta_6 \text{PD/DD} + \beta_7 \text{KALD} + \epsilon_{it} \quad (4)$$

4. Bulgular

Araştırma bulguları tanımlayıcı istatistikler, korelasyon ve regresyon bulgularından oluşmaktadır.

4.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Sürdürülebilirlik puanının kazanç kalitesi üzerindeki etkisinin araştırılması amacıyla kurulan çok değişkenli regresyon modelinde kullanılan değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 2'de sunulmuştur. Bağımlı değişken olan kazanç kalitesi için değerler, 1 ile 100 arasındadır. Kazanç kalitesi için mean değeri 57,17 iken medyan 62 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler örneklemin bir miktar gelir artırıcı kazanç yönetimi uygulaması içerdiğini göstermektedir. Sürdürülebilirlik performans puanları ise (mean-median); toplam sürdürülebilirlik puanı 23 ile 89 (57,69 – 64,50); çevre puanı 11 ile 96 (55,07 – 58,00); sosyal puanı 17,50 ile 96 (64,72-64,00) ve son olarak yönetim puanı 11 ile 93 (54,31-56,00) puan aralığındadır. Görüldüğü üzere sürdürülebilirlik bileşenlerinden en yüksek puanı sosyal bileşeni ortaya koymuştur.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Mean	Median	Std dev.	Min	Max
KAZ_KAL	57,17	62,00	3,23	1,00	100,00
SÜRD	57,69	64,50	1,59	23,00	89,00
ÇEV	55,07	58,00	2,25	11,00	96,00
SOS	64,72	64,00	2,02	17,50	96,00
YÖN	54,31	56,00	2,16	11,00	93,00
BYM	21,95	22,00	0,13	20,00	25,00
SAT_DEG	-0,45	-0,04	0,02	-0,56	0,54
DEN_SURE	2,40	2,00	0,12	1,00	6,00
AKO	0,34	0,32	0,04	-0,58	1,76
PD/DD	4,65	3,84	0,39	0,05	19,86
KALD	0,42	0,17	0,15	10,45	38,10

4.2. Korelasyon Bulguları

Tablo 3, bağımlı, bağımsız ve kontrol değişkenleri için Pearson korelasyon matrisini sunmaktadır. Sürdürülebilirlik doğal olarak tüm bileşenleri ile yüksek seviyede ilişkili çıkmıştır. Sürdürülebilirliğin üç bileşeni olan çevre, sosyal ve yönetim değişkenlerinin beklendiği (ve olması gerektiği üzere) gibi birbirleriyle pozitif ilişkili oldukları görülmektedir. Bu çoklu bağlantılılık nedeni ile sürdürülebilirliğin toplam puanı ve her bir bileşeni ile ayrı ayrı olmak üzere toplam dört adet model test edilmiştir.

Korelasyon matrisinde kazanç kalitesi ile değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; bağımsız değişkenlerden sürdürülebilirlik ile çevre değişkeni; kontrol değişkenlerinden ise BYM, AKO ve KALD değişkenlerinin istatistiki olarak ilişkili olduğu görülmektedir.

Kontrol değişkenlerinin sürdürülebilirlik ve bileşenleri ile ilişkisine bakıldığında ise; SÜRD ile, Ln_AKTF, DEN_SÜR, ve PD/DD değişkenlerinin; SOS ile PD/DD kontrol değişkeninin; YÖN ile ise Ln_AKTF, DEN SUR, AKO, PD/DD ve KLD değişkenlerinin korelasyon içinde oldukları görülmüştür.

Tablo 3: Korelasyon Tablosu

Değişken	KAZ_KA L	SÜRD D	ÇEV	SO S	YÖ N	Ln_AKT F	BY M	DEN_S R	AK O	PD/D D	KAL D
KAZ_KA L	1,00	,19**	,18* *	,10	,13	-,08	,34*	,03	,26*	,07	-,15**
SÜRD		1,00	,84*	,82* *	,44*	,20*	,01	-,16***	-,01	,32*	-,11
ÇEV			1,00	,58* *	,19* *	,13	,06	-,09	,05	,16	-,03
SOS				1,00	,02	,13	,04	-,06	-,08	,32*	,041
YÖN					1,00	,22**	-,08	-,21**	,05**	,19**	-,30*
Ln_AKTF						1,00	,01	-,03	-,19	,25	-,136
BYM							1,00	-,08	,38	-,02	,014

4.3. Regresyon Bulguları

Tablo 4, çok değişkenli regresyon bulgularını göstermekte olup; sürdürülebilirliğin ve bileşenlerinin kazanç kalitesi ile ilişkilerine bakıldığında, Panel A'da yer alan SÜRD modelde istatistiki olarak anlamlı ve pozitif ilişkili tespit edilmiş olup H1 hipotezi kabul edilmiştir. Ancak diğer panellerde yer alan ve sürdürülebilirliğin üç bileşeniyle ayrı ayrı kurulan modellerde görülen pozitif yönlü ilişkilerin istatistiki olarak anlamsız olmaları nedeniyle H2, H3 ve H4 hipotezleri reddedilmiştir.

İstatistiki olarak anlamlı ve pozitif ilişki gösteren regresyon bulguları önceki çalışmalar; Kim vd. (2011), Bozzolan vd. (2015), Ferrero vd. (2015), Sanchez ve Meca (2017), Fauser (2019) çalışmaları ile paralel ancak Velte (2019), Gras-Gil vd. (2016), Kaya ve Yazan (2017) çalışmaları ile ise karşıt bulgular ortaya koymaktadır. Kontrol değişkenlerinden BYM değişkeninin tüm modellerde istatistiki

olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki ve AKO değişkeninin ise yalnızca toplam sürdürülebilirlik puanı ile kurulan modelde anlamlı ve pozitif bir ilişki içinde oldukları bulgularına ulaşmıştır.

Tablo 4: Regresyon Sonuçları

Modeller	PANEL A: Sürdürülebilirlik Modeli		PANEL B: Çevre Modeli		PANEL C: Sosyal Modeli		PANEL D: Yönetişim Modeli	
	B (t)	Sig.	B (t)	Sig.	B (t)	Sig.	B (t)	Sig.
Constant	,74 (1,52)	,13	104,61 (1,7)	,08	100,81 (1,69)	0,96	108,36 (1,84)	,07
SÜRD/ÇEV/SOS/YÖN**	,43 (2,12)	,04	,24 (,164)	,054	,17 (,98)	,32	,23 (1,35)	,18
Ln_AKTF	-3,03 (-1,07)	,29	-2,88 (-1,09)	,277	-2,55 (-,96)	,33	-3,08 (-1,15)	,25
BYM	54,92 (1,45)	,00	54,06 (2,87)	,005	53,57 (2,81)	,00	57,99 (3,05)	,00
TENURE	1,82 (,67)	,10	1,17 (,43)	,665	,92 (,34)	,73	1,68 (,60)	,54
AKO	5,79 (2,21)	,03	5,11 (,56)	,580	6,61 (,71)	,48	5,04 (,54)	,58
PD_DD	,01 (,48)	,63	,388 (,44)	,661	,29 (,31)	,75	,43 (,48)	,62
KALD	-2,87 (-1,12)	,22	-3,17 (-1,34)	,184	-3,31 (-1,38)	,07	-2,27 (-,92)	,35
Significant	,03		,01		,02		,02	
Adj. R ²	,12		,13		,10		,11	

** Panel A için SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK; Panel B için ÇEVRE; Panel C için SOSYAL; Panel D için YÖNETİŞİM değişkeni için kurulan modeli ifade etmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, yüksek sürdürülebilirlik performansı sergileyen işletmelerin, kazanç yönetimini kısıtlayıp kısıtlamadıkları, böylece yatırımcılara daha şeffaf ve güvenilir finansal bilgiler sunup sunmadıkları varsayımının araştırılması üzerine gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, sürdürülebilirlik performansının kazanç yönetimi üzerindeki etkisi Türkiye örnekleminde BİST XUSRD üzerinde incelenmiş olup; analiz, 2018-2020 mali yıllarını kapsayan 90 firma/yılı gözlemi içermektedir. Toplam sürdürülebilirlik performansının, çevresel, sosyal ve yönetim performans puanlarının ayrı ayrı hesaplanarak kazanç kalitesi üzerinde bir etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Bu konuda ulusal literatürde yer alan araştırmalardan, sürdürülebilirliğin alt bileşenleriyle ve gerçekleştirilen ek analizler aracılığıyla ayrılırken; uluslararası literatürde ise Türkiye örnekleminin test edilmesi ile katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Araştırma bulguları, toplam sürdürülebilirlik performansı arttıkça kazanç kalitesinin de arttığı yönünde istatistiki olarak anlamlı sonuçlar ortaya koyarken; çevre, sosyal ve yönetim alt bileşenlerinin tek başına dahil olduğu modellerde istatistiki olarak anlamlı bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Ayrıca ortalamalar açısından bakıldığında örneklemin en yüksek performans puanının sosyal bileşeninde gerçekleştiği en düşük bileşenin ise yönetim bileşeninde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın toplam sürdürülebilirlik ile ilgili regresyon analizi bulgularının; işletmelerin kazanç yönetimini düşürmesi ve sürdürülebilirlik faaliyetlerini artırmak için motive edici olması beklenmektedir. Yatırımcılar, yatırım kararları alırken şirket değerlemesinde artık sadece finansal tabloları göz önünde bulundurmamaktadır. Geleneksel şirket değerlendirme yöntemleri artık finansal bilgilerin yanı sıra ancak onlardan daha büyük oranda bir katkı ile finansal olmayan bilgilerden yani sürdürülebilirlik verilerinden faydalanmaktadır. Amerikan Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsünün (AICPA), yaptığı bir araştırmaya göre; 1975 yılında bir Fortune 500 şirketinin değerinin ortalama olarak %80'inden fazlası geleneksel finansal raporlamadan kaynaklanırken 2010 yılında bu oranın %20 olduğu tespit edilmiştir. Yine S&P 500 şirketlerinin pazar değerinin yaklaşık yüzde 80'i, AB ve Çin şirketlerinin Pazar değerinin ise %70'inin fikri mülkiyet hakları, insan sermayesi ve diğer finansal olmayan varlıklardan oluştuğunu (Oceantomo, 2022) gösteren araştırmalar ile yapılan regresyon analizi bulguları paralel sonuçlar ortaya koymaktadır. Kazanç kalitesi hesaplamaları her ne kadar finansal verilerden elde ediliyor olsa da kazanç yönetimi yüksek (kazanç kalitesi düşük) olan şirketlerin yönetimleri ve şirket değerleri ile ilgili olarak yatırımcılara finansal olmayan mesajlar vermektedir. Bu mesajlar sürdürülebilirliğin kapsamına giren çevresel sosyal ve yönetsel ilkeleri temsil etmektedir. Bu nedenle sürdürülebilirlik ile ilgili çabaların kazanç yönetimi ile ilişkisinin anlaşılması ve bu konuda somut kanıtlar ortaya konması bakımından araştırmanın sonuçları önemlidir.

Diğer yandan araştırma bulgularının araştırmacılar, düzenleyiciler ve uygulayıcılar için ise gelecekte yapılacak çalışmalara öncülük etmesi umulmaktadır. Çalışmanın bir diğer beklenen etkisi de işletmeler ve düzenleyici kuruluşlar için finansal ve finansal olmayan bilgilerin birlikte raporlanmasının önemine dikkat çekilmesidir.

Ampirik bir araştırma olarak dizayn edilmiş bu araştırmanın bulguları, BİST XUSRD endeksindeki işletme sayısının sınırlılığı başta olmak üzere bir takım kısıtlılıklar içermektedir. Örnekleme kısıtlılığının yanı sıra, yıllar itibari ile endekste yer alan işletme sayısında sürekliliğin sağlarken zaman serisinin daha uzun uygulanabileceği geniş örneklemler üzerinde bu araştırmayı gerçekleştirmek daha belirgin sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilecektir. Diğer yandan kazanç yönetimi tespitinde uzun yıllardır kullanılan ihtiyari tahakkuk modelleri yerine teknolojik modeller (Refinitiv model) ile elde edilmiş kazanç kalitesi ölçütleri de gelecek araştırmalarda da yer alarak test edilmeye devam edilmelidir. Sürdürülebilirlik ile ilgili bileşenlerin içerdiği performansların işletmelerin hangi faaliyetlerinden kaynaklandığının ayrıntılı raporlanması ve bu raporların kazanç yönetimi ile sürdürülebilirlik arasındaki ilişkinin araştırıldığı modellere dahil edilmesi daha hassas bulgulara ulaştırabilir. Son olarak sürdürülebilirlik araştırmalarında kullanılan sürdürülebilirlik performansları, ilgili yılın mali

tabloları yayınlandıktan sonra hesaplandığından gelecek araştırmaların; cari yılın sürdürülebilirlik performansı ile bir önceki yılın finansal ölçütleri ile test edilmesi önerilir.

Kaynakça

- Almeida, Rodrigo da Silva (2020). *Earnings Quality: Eikon Measure vs Academic Measure* (Masters dissertation). University of Lisbon. Higher Institute of Economics and Management. Erişim adresi: <https://www.iseg.ulisboa.pt/aquila/getFile.do?fileId=1503085&method=getFile>.
- Ana, L.G. & Manuel, C.R. (2019). Using partial least squares in archival accounting research: an application to earnings quality measuring. *Revista Española de Financiación y Contabilidad*. <https://doi.org/10.1080/2102.412.2019.1608705>.
- Aytekin, S. & Erol, A. F. (2018). finansal performans kurumsal sürdürülebilirlik performansının temel belirleyicisi midir? BİST sürdürülebilirlik endeksinde aras yöntemi ile bir uygulama. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 17. UIK Special Issue, 869-886. DOI: <https://doi.org/10.18092/ulikidince.435519>
- Becker, C.L., DeFond, M.L., Jiambalvo, J.J., & Subramanyam, K.R. (1998). The effect of audit quality on earnings management. *Contemporary Accounting Research*, 15, 1-24. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1911-3846.1998.tb00547.x>.
- Bens, D.A., Chang, W., & Huang, S.Z. (2019). *The association between the expanded audit report and financial reporting quality*. Erişim adresi: https://coller.tau.ac.il/sites/coller-english.tau.ac.il/files/media_server/Recanati/management/conferences/accounting/2019/pdf/Bens%20Chang%20Huang%20paper%20-%20Tel%20Aviv%20-%20June%202019.pdf
- BİST (2020). *Şirketler için sürdürülebilirlik rehberi*. Erişim adresi: <https://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/surdurulebilirlik-rehberi.pdf>
- Bozzolan, S., Fabrizi, M., Mallin, C.A. & Michelon, G. (2015). Corporate social responsibility and earnings quality: International evidence?. *The International Journal of Accounting*, Vol. 50 No. 4, pp. 361-396
- Brundtland Report (1987). *Report of the world commission on environment and development: Our common future*. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
- Buertey, S. & Sun, E., Lee, J. & Huwang, Y. J. (2019). Corporate social responsibility and earnings management: The moderating effect of corporate governance mechanisms. *Corporate Governance: An International Review*, Volume27, Issue1, January/February 2020, Pages 256-271. <https://doi.org/10.1002/csr.1803>.
- Büyüköztürk, Ş. (2011) Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (15.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çıtak, L. & Ersoy, E. (2016). Firmaların BİST sürdürülebilirlik endeksinde alınmasına yatırımcı tepkisi: Olay çalışması ve ortalama testleri ile bir analiz. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2016, 8(1), 43-57. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=2775005>.
- Dechow, P.M. & Schrand C.M. (2004). Earnings quality. *Research Foundation Books*, Volume 2004, Issue 3. Erişim adresi: <https://www.cfainstitute.org/en/research/foundation/2004/earnings-quality>.
- Demircioğlu, E. N. & Ever, D. (2019). Sürdürülebilirlik muhasebesinin teorik açıdan incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ol.28, no.3, 59-72. DOI: <https://doi.org/10.35379/cusosbil.644980>.
- Düzer, M. & Önce, S. (2018). Sürdürülebilirlik performans göstergelerine ilişkin açıklamaların finansal performans üzerine etkisi: BİST'te Bir Uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11 (1), 93-117. DOI: <https://doi.org/10.29067/muvu.372882>.
- Elkington, John (1999). *Cannibals with forks: the triple bottom line of 21st century business*. Oxford: Capstone. ISBN 978.086.5713925. OCLC 963459936.

- Fauser, D. V. (2019). Corporate social performance and earnings quality: The role of materiality. *Journal of Environmental Law and Policy*, 2019 (02), 127-160. ISSN 0931-0983. Erişim adresi: <https://www.alexandria.unisg.ch/257148/>.
- Freeman, R. E. (1999). Divergent stakeholder theory. *Academy of Management Review*, 24(2), 233-236.
- Ferrero, J. M., Sánchez, I. & Ballesteros, C.B. (2015). Effect of financial reporting quality on sustainability information disclosure. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 22, 45-64. 10.1002/csr.1330. DOI: <https://doi.org/10.1002/csr.1330>.
- Gençoğlu, Ü. G. & Aytaç, A. (2016). Kurumsal sürdürülebilirlik açısından entegre raporlamanın önemi ve BİST uygulamaları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (72), 51-66. DOI: <https://doi.org/10.25095/mufad.396719>.
- Gras-Gil, E., Manzano, M.P. & Fernandez, J.H. (2016). Investigating the relationship between corporate social responsibility and earnings management: Evidence from Spain. *Business Research Quarterly*, 19, 289-299. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.brq.2016.02.0028>.
- GRI (2021). *The GRI standards*. Erişim adresi: <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history>
- Hancıoğlu, Y., Gülençer, İ. & Tünel, R. K. (2018). Yeşil yaklaşımlar ve sürdürülebilirliğin yükselişi: İşletmelerde sürdürülebilirlik raporlarına neden önem veriyor? *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 17. ÜİK Özel Sayısı, 229-244. DOI: <https://doi.org/10.18092/ulikidince.437291>.
- Jackson, A. B., M. Moldrich & P. Roebuck. (2008). Mandatory audit firm rotation and audit quality. *Managerial Auditing Journal*, 23(5). DOI: <https://doi.org/10.1108/026.869.00810875271>.
- Karademir, K. (2019). *Kurumsal sürdürülebilirlik kavramının hisse senedi getirisine etkisi: BİST sürdürülebilirlik endeksinin sektörel bazda incelenmesi*. Uluslararası Ekonomi ve Finans Anabilim Dalı, (Yüksek Lisans Tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, U. & Yazan, Ö. (2017). Kurumsal sosyal sorumluluk-kazanç yönetimi ve finansal performans ilişkisi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 17(51), 15-40. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1869645>.
- Kim, Y., Park, M. & Wier, B. (2011). Is earnings quality associated with corporate social responsibility? *The Accounting Review*. 87. 10.2308/accr-10209. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/23245629>.
- Lo, S. F., & Sheu, H. J. (2007). Is corporate sustainability a value- increasing strategy for business? *Corporate Governance: An International Review*, 15(2), 345-358. Erişim adresi: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=972528.
- López, M. V., Garcia, A., & Rodriguez, L. (2007). Sustainable development and corporate performance: A study based on the Dow Jones sustainability index. *Journal of Business Ethics*, 75(3), 285-300. Erişim adresi: <https://philpapers.org/rec/LPESDA-2>.
- Ocak, M. (2016). Kâr yönetimi bağımsız denetim görüşü ve denetim firması değişimi arasındaki ilişkiler: Borsa İstanbul imalat sektörüne yönelik bir araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 7, 3. DOI: <https://doi.org/10.20409/berj.201.632.1810>.
- Oceantomo (2022).Oceantomo General Information, <https://www.oceantomo.com/>.
- Önce, S. & Çavuş, G. (2020). Sürdürülebilirlik raporlaması ve finansal raporlama kalitesi ilişkisi: BİST'e kote imalat işletmelerinde araştırma. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi* Journal of Accounting Institute, 62, 1-10. DOI: <https://doi.org/doi.org/10.26650/MED.202.067.4583>.
- Önder, Ş. (2017). İşletme karlılığına kurumsal sürdürülebilirliğin etkisi: BİST'te bir uygulama. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Aralık 2017; 19(4); 937-956. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/391115>.

- Önder, Ş. & Ağca, A. (2017). İşletmelerin risk gruplarına göre çevresel sürdürülebilirlik uygulamaları: BİST 100 endeksinde bir uygulama. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt / Vol: 7, Sayı/Issue: 1, 2018 Sayfa: 77-89. Erişim adresi: <http://www.itobiad.com/en/download/article-file/439676>
- Özmen, A., Karakoç, M. & Yeşildağ, (2020). Sürdürülebilirlik raporlaması: BİST Sürdürülebilirlik endeksinde yer alan şirketler üzerine bir uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 63, 153-174; 2020. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/937852>
- Refinitiv. (2014). *Starmine's earnings quality model may point to short selling picks*. Erişim adresi: <http://lipperalpha.refinitiv.com/2014/12/starminesearnings-quality-model-may-point-short-selling-picks/>
- Roca, L. C. ve Searcy C. (2012). An analysis of indicators disclosed in corporate sustainability reports. *Journal Of Cleaner Production*, (20), 103-118. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.08.002>
- Sak, A. F. & Dalgar, H. (2020). Kurumsal sürdürülebilirliğin firmaların finansal performansına etkisi: BİST Kurumsal sürdürülebilirlik endeksindeki firmalar üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (85), 173-186 . DOI: <https://doi.org/10.25095/mufad.673722>
- Sanchez, I.-M. & Garcia-Meca, E. (2017). CSR engagement and earnings quality in banks. The moderating role of institutional factors. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Vol. 24, pp. 145-158. DOI: <https://doi.org/10.1002/csr.1405>
- Sakarya, Ş. & Koçak, Z.S. (2016). Kazanç kalitesi ve yönetiminin işletmelerin finansal performansı üzerine etkisi: İSO 500 işletmeleri üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt:23 Sayı:3 Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. DOI: <https://doi.org/10.18657/yonveek.281958>
- SASB, (2020). SASB Standards & Other ESG Frameworks. <https://www.sasb.org/about/sasb-and-other-esg-frameworks/>
- Scarso, L. (2019). *Earnings quality: Measures and determinants*. (Master's Thesis, Università degli studi di Padova, Padova, Italy). Erişim adresi: <http://tesi.cab.unipd.it>
- Schipper, K. (1989). Commentary on earnings management. *Accounting Horizons* 3, pp. 91-102.
- Signitzer, B.H. & Prexl, A. (2008). Corporate Sustainability Communications: Aspects of Theory and Professionalization. *Journal of Public Relations Research* 20 (1): 1 – 19. DOI: <https://doi.org/10.1080/106.272.60701726996>
- Süklüm, N. & Hiçyorulmaz, E. (2019). BİST Sürdürülebilirlik endeksindeki işletmelerin sosyal sorumluluk ve çevre muhasebesi ilişkisi açısından incelenmesi: Bir içerik analizi. *Business and Management Studies: An International Journal*, 17(4), 1806-1824. DOI: <https://doi.org/10.15295/bmij.v7i4.1152>
- Şendurur, U. & Temelli, F. (2018). Türkiye'de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankalarının sürdürülebilirlik açısından karşılaştırılması. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (2), 330-346. DOI: <https://doi.org/10.31460/mbdd.344785>
- Temiz, H. & Acar, M. (2018). Sürdürülebilirlik endeksinde işlem gören firmaların finansal performansı: olay çalışması örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 1971 – 1987. DOI: <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.441200>
- Tuan, K. (2019). "Yönetim Kurulu Özelliklerinin Sürdürülebilirlik Raporlarına Etkisi: Borsa İstanbul Örneği" Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 36, Denizli, s.233-242.
- Tüm, K. (2014). Kurumsal sürdürülebilirlik ve muhasebeye yansımaları: Sürdürülebilirlik muhasebesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5 (1). Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/en/pub/ayd/issue/3331/46191>
- Ünal, S. & Yüksel, R. (2017). Finansal performans ve hisse senedi getirisi ilişkisi: BİST sürdürülebilirlik endeksindeki bankalar üzerine bir inceleme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB 17 Özel Sayısı, 264-270. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/pub/ijmeh/issue/54601/744464>

- Velayutham, E. (2018). *Sustainability disclosure and earnings management*. Research Handbook of Finance and Sustainability Edited by Sabri Boubaker, Douglas Cumming and Duc K. Nguyen. DOI: <https://doi.org/10.4337/978.178.6432636.00037>
- Velte, P. (2019). The bidirectional relationship between ESG performance and earnings management – empirical evidence from Germany. *Journal of Global Responsibility*, Vol. 10 No. 4, pp. 322-338. DOI: <https://doi.org/10.1108/JGR-01-2019-0001>
- Velte P. (2020). Environmental performance, carbon performance and earnings management: Empirical evidence for the European capital market. *Corporation Social Responsible Environmental Management*. 2020; 28 :42– 53. DOI: <https://doi.org/10.1002/csr.2030>
- Yalçın, N. & Yaşar, A. (2019). The effect of mandatory audit firm rotation on audit quality. *International Journal of Eurasia Social Sciences* Vol: 10, Issue: 37, pp. (692-708). DOI: <https://doi.org/10.35826/ijoess.2434>
- Yaşar, A. (2011). *Bağımsız dış denetim kalitesinin kar yönetimi üzerine etkisi: İMKB’de kayıtlı işletmeler üzerine bir uygulama*. (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Adana.

Özgeçmiş

Neriman YALÇIN, 2005 yılında Dumlupınar Üniversitesi İşletme Fakültesinde lisans eğitimi, 2008 yılında aynı üniversitede İşletme A.B.D. Muhasebe –Finansman Yüksek Lisans eğitimini tamamlamıştır. 2014 yılında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İşletme A.B.D. Muhasebe ve Finansman Bilim Dalında doktora programın başlamış 2018 yılında *bağımsız denetimde zorunlu rotasyon* konulu doktora tezi ile mezun olmuştur. 2016 yılında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Muhasebe Programında Öğretim Görevlisi olarak göreve başlamıştır. 2019 yılında aynı üniversitede Dr. Öğr Üyesi olmuş, 2020 yılından itibaren Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi İşletme Fakültesinde İngilizce ve Türkçe olarak lisans/ master ve doktora dereceli programlarda ders vermektedir. Muhasebe tarihi, muhasebe denetimi ve muhasebe meslek etiği hakkında araştırmalar yürütmektedir. Ulusal ve uluslararası çeşitli makaleleri, kitap bölümleri, devam eden bilimsel projeleri ve bildirileri bulunan Neriman YALÇIN, Muhasebe ve denetim alanındaki çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve ikiz erkek çocuk annesidir.